

Ethische bijsluiter

Telraam getest op ethische waarden

In januari 2024 heeft het projectteam het Telraam-project getoetst aan de zogenoemde TADA-waarden. Het TADA manifest heeft 6 waarden die leidend zijn voor het verantwoord gebruik van data en het verantwoord ontwerpen van technologie in de stad.

De waarden zijn:

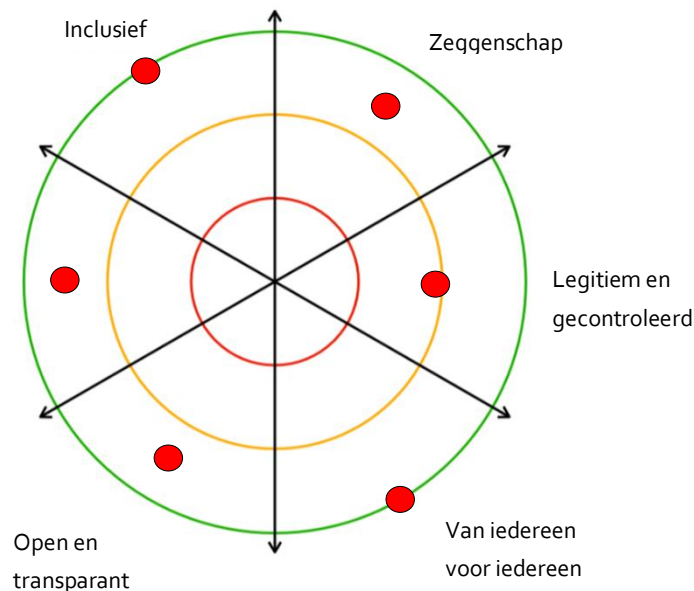
- inclusief
- met zeggenschap
- met menselijke maat
- legitiem en gecontroleerd
- open en transparant
- van iedereen, voor iedereen

Voor meer informatie over de waarden zie de [website van TADA](#).

TADA-waardenwaaier

De wijzer hiernaast laat zien hoe het project scoort op de TADA-waarden. Groen betekent 'goed', tussen groen en oranje is het een 'ruime voldoende', oranje is 'voldoende', tussen oranje en rood 'matig', en rood is 'onvoldoende'.

Figuur 1: waardenwaaier Telraam volgens de TADA-waarden



Over Telraam

Telraam is een oplossing om samen met burgers verkeersdata te verzamelen. Een Telraam is een sensor die data verzamelt over verschillende modaliteiten (voetganger, fietser, auto, vrachtwagen) die de sensor, die achter een raam geplaatst is, passeren. De verzamelde data is beschikbaar voor degene die de sensor achter het raam heeft geplaatst en via [de website van het bedrijf Telraam](#) wordt de data voor iedereen beschikbaar gesteld.

Door de gemeente Amsterdam zijn er Telramen aan bewoners van Amsterdam Noord beschikbaar gesteld als onderdeel van het onderzoeksproject Urbanite. Binnen Urbanite is onderzoek gedaan naar het democratiseren van mobiliteitsdata. Met Urbanite onderzoeken we de instrumenten en technieken om Amsterdammers data geletterder te maken. Met gecombineerde analyses, een open dashboard en eigen sensoren onderzochten we welke van deze nieuwe technologieën kunnen bijdragen aan slimme mobiliteit in Amsterdam. De focus ligt daarbij op 'data commons'.

In Amsterdam-Noord is de data commons 'fietsgeluk' opgezet, waarbij samen met bewoners verkeersdata is verzameld. Dit project biedt een nieuwe manier voor Amsterdammers om te participeren met data en geeft de stad de kans om de relatie tussen het (fiets)verkeer en

de leefbaarheid van buurten te onderzoeken. Zo werken we op meerdere manieren aan een 'slimme stad': aan de kant van de Amsterdammers (democratisering, data geletterdheid, vertrouwen) en aan de beleidskant (data-verzameling, kennisdeling).

Morele kans

Een onderdeel van het maken van een ethische bijsluiter is het bepalen van de 'morele kans'. De morele kans geeft aan hoe een project bijdraagt aan de rechten en het welzijn van de Amsterdammers. Het projectteam heeft de volgende morele kans geformuleerd:

"Wij geven Amsterdammers Telramen omdat we data verzameling voor Amsterdammers mogelijk willen maken. Dat doen we voor en met de Amsterdammer omdat we die in staat willen stellen om met de gemeente samen te werken aan een veilige en leefbare leefomgeving."

Inclusief: goed

Op de waarde 'inclusief' scoort het project goed. Er heeft een diverse groep Amsterdammers aan het project meegedaan. De deelnemers verschilden in sociaal economische status en digitale geletterdheid. In dit project was het voor iedereen mogelijk om een Telraam op te hangen, er waren geen kosten aan verbonden. Wanneer het iemand niet lukte om het Telraam

te installeren of bij storing dan was er ondersteuning aanwezig. Wel hebben de deelnemers enige digitale vaardigheden nodig. Je moet bijvoorbeeld wel instaat zijn om basale handelingen op een telefoon of tablet uit te voeren.

Er zijn wel enkele voorwaarden waar het uitzicht van het raam waar achter het Telraam wordt geplaatst aan moet voldoen. Niet elk raam is geschikt. Wanneer er bijvoorbeeld veel begroeiing voor staat kan het Telraam niet tellen. Ook moet er (stabiel) internet in de woning aanwezig zijn.

De data verzameling is ook inclusief, verschillende modaliteiten worden door het Telraam herkend en geteld. Alleen Canta's kan het Telraam niet onderscheiden.

Nog een kanttekening die geplaatst kan worden, is dat het Telraam mondige burgers faciliteert om nog meer met de gemeente in contact te treden. Dit kan ten koste gaan van de tijd die de gemeente heeft voor niet-mondige burgers. Aan de andere kant kan het ook zo zijn dat het Amsterdammers die zonder dat ze beschikking hadden over data niet in contact traden met de gemeente juist sterkt om nu wel het gesprek met de gemeente aan te gaan.



Zeggenschap: ruim voldoende

Met een Telraam krijgen Amsterdammers de mogelijkheid om zelf data te verzamelen. Hiermee kunnen zij een subjectieve ervaring van bijvoorbeeld drukte of te hard rijden objectief maken met data. Amsterdammers herkennen in het Telraam een instrument om hun zeggenschap te vergroten. Ook heeft de deelname aan het project de data geletterdheid van de deelnemers vergroot. Zij hebben nu meer inzicht in wat data is, hoe je het kunt verzamelen, en welke inzichten je er uit kunt verkrijgen. Ook stelt het verzamelen van data Amsterdammers beter in staat om problemen in hun straat aan te kaarten bij de gemeente.

Het enige waar Amsterdammers geen zeggenschap over hebben, is of de data die ze verzamelen openbaar wordt. Deze data wordt namelijk standaard openbaar gemaakt op de website van Telraam. Ook is er, net als bij andere open data sets, geen zeggenschap over

of de verzamelde (open) data door zakelijke derden gebruikt gaan worden.

Menselijke maat: *ruim voldoende*

Bewoners van de stad besluiten zelf om data te verzamelen vanuit betrokkenheid bij de situatie in hun straat. Wel kan het zien van een camera agressie of argwaan opwekken. Mensen kunnen het gevoel krijgen dat ze in de gaten worden gehouden. Dit zal met name het geval zijn wanneer het voor voorbijgangers niet duidelijk is wat een Telraam is of doet.

Aanbeveling:

Zorg ervoor dat het voor voorbijgangers altijd duidelijk is wat het Telraam is en doet.

Legitiem en gecontroleerd: *voldoende*

Het verzamelen van data via de sensoren op het raam gebeurt op een legitieme en gecontroleerde manier. Dit komt doordat het niet wordt uitgevoerd door een groot technologiebedrijf wiens werkwijze niet te controleren is. Doordat de gemeente als projectleider optreedt, is er meer democratische controle dan bij een commerciële verantwoordelijke voor het project.

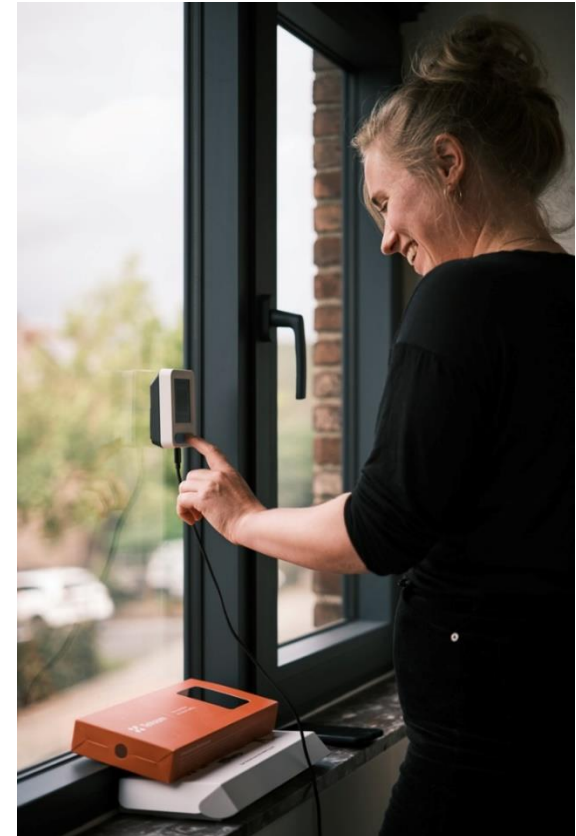
Minder goed op dit punt is dat de rol van de gemeente niet geheel duidelijk is. De gemeente

heeft subsidie verstrekt voor dit project en wordt hierdoor verantwoordelijk voor de dataverzameling. Dit betekent dat de gemeente een grondslag nodig heeft om de data te verwerken en deze is er tot op heden nog niet.

Een kanttekening bij het project Telraam is dat het de datahonger van de gemeente versterkt. Er wordt namelijk een nieuwe bron van data gecreëerd die de gemeente kan gaan willen gebruiken. Het project stelt mensen in staat om met bewijs in de vorm van data naar de gemeente toe te stappen om hun standpunt kracht bij te zetten. Bijvoorbeeld over te hard rijdende auto's in hun straat. Hoewel je kunt stellen dat het een mooie ontwikkeling is dat de burger hiermee dezelfde 'bewapening' tot hun beschikking heeft als de gemeente (equality of arms), zien we ook een keerzijde. Het is onwenselijk om een organisatie te zijn die alleen naar burgers luistert als ze hun eigen dataset meenemen wanneer ze in contact treden met de gemeente.

Aanbeveling:

Bepaal de grondslag voor dataverwerking van de gemeente. Dit is nodig wanneer de gemeente de verzamelde data van het project Telraam wil verwerken.



Open en transparant: *ruim voldoende*

Telraam V1, de versie die in de pilot gebruikt is, gebruikt computer vision (OpenCV) en het detecteert objecten met een constante (periodiek herberekende mediaan) achtergrond. Deze werking staat volledig uitgelegd op telraam.net. De data die verzameld wordt, is open en voor iedereen toegankelijk via de website van Telraam. Ook is er informatie aan burens verstrekt over de mensen die meedoen aan project Telraam. Wanneer in de toekomst gebruik gemaakt gaat worden van Telraam, dan gebruikt men de nieuwe versie, de Telraam S2. Deze versie maakt gebruik van kunstmatige intelligentie om objecten te identificeren. Hierdoor is de exacte werking niet uitlegbaar. Het object herkenning algoritme van Telraam S2 kan dan ook niet uitgelegd worden op de website, maar de manier waarop het algoritme getraind is en verbeterd zal worden in de toekomst en de invloed op de accuraatheid van de tellingen hierdoor, kan wel uitgelegd worden op telraam.net. Ook staat het Telraam nog niet in het sensorenregister en algoritmeregister. Wanneer het Telraam in beide registers is opgenomen is de aanwezigheid van de sensoren voor iedereen inzichtelijk en de werking transparant.

Aanbeveling:

Registreer Telraam in het sensorenregister en

algoritmeregister van de gemeente en ga na in hoeverre het algoritme van Telraam S2 uitgelegd kan worden op de website van Telraam en in het algoritme register.

Van iedereen voor iedereen: *goed*

De verzamelde data zijn voor iedereen toegankelijk, ook voor mensen die niet meedoen aan het project. Hoewel Telraam als commercieel bedrijf eigenaar is van de data, is het niet hun business model om verzamelde data te verkopen.

Conclusie

Het project Telraam is afgerond. Deze Ethische Bijsluiter kan worden geraadpleegd om de ethische afwegingen te begrijpen. Om een bijdrage te leveren aan de rechten en het welzijn van Amsterdammers bij verder gebruik van Telraam in Amsterdam verwijzen wij naar de aanbevelingen in deze bijsluiter.

Telraam biedt Amsterdammers een mogelijkheid om samen te werken met de gemeente aan een veilige en leefbare leefomgeving. Daarbij scoort Telraam op de verschillende TADA waarden goed, ruimvoldoende of voldoende dat betekent dat het welzijn en de rechten van de Amsterdammers door de inzet van deze technologie niet is geschaad. Telraam heeft ook een bijdrage geleverd aan de data geletterdheid

en een gelijk speelveld als het om data-verzameling gaat.